

De Kempen laten zich niet heruitvinden

Opinie

VILT bracht onlangs een verslag uit over stikstofintendant Frank Smeets die landbouwers bezocht in Kalmthout. Landelijke Toekomst pleitte toen voor het herbekijken van de natuurdoelen in en rond de Kalmthoutse Heide. Volgens de landbouwvereniging sluiten die onvoldoende aan bij de “lokale ecologische realiteit”. Stijn Leestmans ziet het anders. "Die oproep raakt een fundamentele vraag: Wat verstaan we precies onder die ecologische realiteit in de Kempen? En moeten natuurdoelen zich aanpassen aan het huidige landgebruik, of net omgekeerd?"

VANDAAG

De vereniging schuift het landschappelijk arboretum 'Hemelrijk' als goed praktijkvoorbeeld naar voren. Toevallig ken ik dat domein goed. De eerste keer dat ik er kwam moet ergens in 2003-2004 geweest zijn. Ik heb als bedrijfsplanner vele jaren beheerovereenkomsten (landbouwsubsidies) afgesloten op het domein Hemelrijk van Daniel De Belder. Op mijn advies zijn verschillende maispercelen omgezet naar schrale kruidenrijke graslanden om de bemesting te stoppen die richting de vijvers stromen en om het domein beter tot zijn recht te laten komen. Dat de landbouwvereniging net dit domein als voorbeeld stelt, is vanuit ecologisch standpunt op z'n minst eigenaardig te noemen.

"Domein Hemelrijk heeft niks te maken met typische Kempense natuur"

De natuur in De Kempen (waar Kalmthoutse Heide deel van uitmaakt) is van oorsprong stikstof- en fosfaatarm. Daarom dat er in De Kempen zeer voedselarme oeverkruidvennen (of in EU codetaal 3130) voorkomen. Maar niet alleen dat ventype is van nature voedselarm en typisch voor De Kempen. Droge en natte heide, zowat alles bostypes, verschillende graslandtypes, alle waterlopen en vennen zijn dat ook. Dat zijn de natuurdoelen van de lokale ecologische realiteit.

Het fantastisch mooie domein Hemelrijk is een park en een privé arboretum met honderden bomen en struiken van over de hele wereld. Maar het heeft niks te maken met de typische Kempische natuur. Daarom is het ook een park en geen natuurreservaat. Men had evengoed het arboretum van Kalmthout kunnen voorstellen als het type natuur dat men vanuit landbouworganisaties wil. Ter info: de ouders van Daniel De Belder zijn ook de oprichters van het zeer mooie arboretum van Kalmthout.

Het voordeel van de Kempische zandgrond is dat je met maaien en afvoeren vrij snel tot schrale natuurtypes kunt komen. Dat is wat Daniel in zijn domein Hemelrijk ook goed doet. Graslanden worden gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd en na jaren ontwikkelen daar zeer mooie, schrale, kruidenrijke graslanden die in veel natuurreservaten niet zouden misstaan. Maar het blijft een aangelegd park met gegraven vijvers waar de aangeplante bomen en struiken van over heel de wereld centraal staan, hoe mooi en goed beheerd het ook is in functie van biodiversiteit.

Is het systeem nog houdbaar?

Aangelegde parken vol met uitheemse bomen en struiken als voorbeeld voor een natuurreservaat vooropstellen, staat mijlenver van de stuivende duinen en heidevlaktes die de Kalmthoutse Heide als nationaal park kenmerken.

De vraag is dus niet of de natuurdoelen in de Kalmthoutse Heide haalbaar zijn binnen het huidige systeem, maar of dat systeem zelf nog houdbaar is binnen de ecologische grenzen van de Kempen. Een regio die van nature arm is aan nutriënten, laat zich niet hertekenen naar een model dat daar structureel mee botst. Wie echt vertrekt van de lokale ecologische realiteit, kan moeilijk anders dan erkennen dat ook het landgebruik zich daaraan zal moeten aanpassen. Dat is geen pleidooi tegen landbouw, maar een oproep om samen te zoeken naar een model dat zowel natuur, boer als samenleving op lange termijn perspectief biedt.

Met dit opiniestuk wil de auteur een bijdrage leveren aan het maatschappelijk debat. De auteur schrijft in eigen naam en is verantwoordelijk voor de inhoud van de tekst.

Stijn Leestmans is beleidsadviseur landbouw bij Natuurpunt,

Uitgelicht

Intendant bezoekt landbouwers in Kalmthout: “Nood aan haalbare natuurdoelen”

nieuws

Stikstofintendant Frank Smeets bezocht een melkveebedrijf in Kalmthout en een landschappelijk arboretum in Essen. Dat gebeurde op uitnodiging van Landelijke Toekomst, de veren...

🕒 24 JULI 2026

[Lees meer](#)

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

f screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>

in screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>

@ screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>

X screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws

🦋 screenreader.visit us on our bluesky page: <https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social>

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |

[Privacy policy](#)

[Copyright](#)

[Cookie Policy](#)

[Cookie instellingen aanpassen](#)

Webdesign by Who Owns The Zebra